

2018

SANSKRIT – HONOURS

Paper : CC-1

(Classical Sanskrit Literature – Poetry)

Full Marks : 65

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.

Section - A

Unit - II

1. रघुवंशमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गे वर्णिताः राज्ञः दिलीपस्य गुणाः यथापाठ्यं विव्रियन्ताम्। 10

अथवा,

“तदन्वये शुद्धिमति प्रसूतः शुद्धिमत्तरः। दिलीप इति राजेन्दुः” — अत्र तच्छब्देन कस्योल्लेखः विहितः? राज्ञः
दिलीपस्य चारित्रिकं वैशिष्ट्यं यथापाठ्यं विव्रियताम्। 1+9

Section - B

Unit - I

2. कुमारसम्भवमहाकाव्यस्य पञ्चमसर्गे विघृतायाः पार्वत्या समाचरितायाः तपस्यायाः वर्णनं विधाय तथाविधतपश्चरणे
कारणमपि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च विव्रियताम्। 7+3

अथवा,

- (a) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या। 5

(i) मनीषिताः सन्ति गृहेषु देवता-
स्तपः क्व वत्से क्व च तावकं वपुः।
पदं सहेत भ्रमरस्य पेलवं
शिरीषपुष्पं न पुनः पतत्रिणः॥

(ii) क्लमं ययौ कन्दुकलीलयापि या तया मुनीनां चरितं व्यगाह्यत।
ध्रुवं वपुः काञ्चन-पद्म-निर्मितं मृदु प्रकृत्या च ससारमेव च॥

- (b) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च भावः सम्प्रसार्यताम्। 5

(i) प्रियेषु सौभाग्यफला हि चारुता।
(ii) पङ्कजं सशैवलासङ्गमपि प्रकाशते।

Please Turn Over

3. अधोलिखितेषु पञ्चानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च देयम्।

- (a) कस्मिन् विषये केषां वयः जनैः न समीक्ष्यते?
- (b) “वदन्त्यपर्णति च तां पुराविदः” — वाक्यस्यास्य शुद्धता विचारणीया।
- (c) कथं पार्वती अपर्णति नाम्ना संज्ञिता?
- (d) कीदृशः आसीत् पार्वत्याः पारणाविधिः?
- (e) “निकाम विविधेन वह्निना” — अत्र विविधशब्देन कतिविधाः अग्नयः सूचिताः?
- (f) कथं पार्वती तपस्विनां तपः तिरश्चकार?
- (g) कुमारसम्भवस्य पञ्चमसर्गस्य शिरोनाम किमस्ति?

Section - C

Unit - I

4. किरातार्जुनीयमहाकाव्यस्य प्रथमसर्गे वनेचरस्य उक्तिषु प्रतिविम्बिता दुर्योधनस्य राज्यशासन-पद्धतिः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लिख्यताम्।

10

अथवा,

(a) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या।

5

- (i) कृतप्रणामस्य मर्हीं महीभुजे
जितां सपल्नेन निवेदयिष्यतः।
न विव्यथे तस्य मनो न हि प्रियं
प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः॥
- (ii) तथापि जिह्वाः स भवज्जगीषया
तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः।
समुन्नयन् भूतिमनार्यसङ्गमाद्
वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः॥

(b) अधोलिखितयोः कस्यचित् एकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च भावः सम्प्रसार्यताम्।

5

- (i) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः।
- (ii) निगूढतत्त्वं नयवर्त्म विद्विषाम्।

Unit - II

5. अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानामुत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्। 2×3;
- (a) दुर्योधनस्य राजत्वकाले कुरुदेशः देवमातृको वा नदीमातृको वा अभवत्?
  - (b) “प्रियाणि वाञ्छन्त्यसुभिः समीहितुम्” — के प्राणविनिमयेनापि कस्य प्रियकार्याणि कर्तुम् इच्छन्ति?
  - (c) परराष्ट्रविषयकं तथ्यं कथं दुर्योधनेन विज्ञातम्?
  - (d) दुर्योधनः कं यौवराज्ये नियुज्य किमकरोत्?
  - (e) निःसप्तलस्यापि दुर्योधनस्य कथमासीद् युधिष्ठिरात् भयाशङ्का?
  - (f) कस्य पराक्रमनुस्मृत्य दुर्योधनः व्यथितोऽभवत्?
  - (g) “प्रवृत्तिसाराः खलु मादृशां गिरः” — अत्र “मादृशा”-शब्देन केषां ग्रहणं वौध्यम्? “प्रवृत्तिसाराः” इति पदस्यार्थः लिख्यताम्।

Section - E**Unit - I & II**

6. अधोलिखितेषु त्रयाणां टीका लेखनीया। 5×3
- (a) अश्वघोषः
  - (b) शिशुपालवधम्
  - (c) भट्टिकाव्यम्
  - (d) श्रीहर्षः
-